

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MELCHIORA WATHELETA
přednesené dne 20. listopadu 2014¹

Věc C-170/13

**Huawei Technologies Co. Ltd
proti
ZTE Corp.,
ZTE Deutschland GmbH**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Landgericht Düsseldorf (Německo)]

„Hospodářská soutěž — Článek 102 SFEU — Zneužití dominantního postavení — Žaloba pro porušení práv podaná majitelem patentu na standardizovanou technologii stanovenou standardizační organizací — Závazek udělit třetím osobám licence za podmínek FRAND (Fair, Reasonable and Non-Discriminatory terms), a sice za spravedlivých, přiměřených a nediskriminačních podmínek“

I – Úvod

1. Projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, podaná Landgericht Düsseldorf (Německo) kanceláři Soudního dvora dne 5. dubna 2013, se týká výkladu článku 102 SFEU.
2. Jádrem věci je patent na „standardizovanou technologii stanovenou standardizační organizací“ (dále jen „PST“), a Soudní dvůr je poprvé žádán o analýzu, zda a případně za jakých podmínek představuje žaloba pro porušení práv podaná majitelem PST proti podniku, který vyrábí výrobky, které provádějí tuto standardizovanou technologii, zneužití dominantního postavení.
3. Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi společnostmi Huawei Technologies Co. Ltd (dále jen „Huawei“), celosvětovým podnikem působícím v odvětví telekomunikací, se sídlem v Šenzenu (Čína), a společnostmi ZTE Corp., se sídlem v Šenzenu, jakož i ZTE Deutschland GmbH (dále jen „ZTE“), se sídlem v Düsseldorfu (Německo), které jsou součástí rovněž celosvětového seskupení podniků, které působí ve stejném odvětví. Žalobou pro porušení práv se společnost Huawei domáhá ukončení porušování práv, sdělení účetních údajů, stažení výrobků, jakož i stanovení náhrady škody.

¹ — Původní jazyk: francouzština.

4. Žaloba pro porušení práv se týká evropského patentu, jehož majitelkou je společnost Huawei a jenž byl zapsán do rejstříku pod č. EP 2 090 050 B 1 (dále jen „sporný patent“). Spolková republika Německo je jedním ze smluvních členských států označených tímto patentem, který představuje patent „na standardizovanou technologii“² Long Term Evolution (LTE) stanovenou Evropským ústavem pro telekomunikační normy (dále jen „ETSI“)³, což vede k tomu, že každý, kdo používá standardizovanou technologii LTE, nutně využije tento patent.

5. Sporný patent byl oznámen ETSI společností Huawei, která se dne 4. března 2009 zavázala u ETSI udělit licence třetím osobám za spravedlivých, přiměřených a nediskriminačních podmínek, obecně nazývaných „FRAND“ (Fair, Reasonable and Non-Discriminatory, dále jen „podmínky FRAND“)⁴.

6. V návaznosti na „neúspěch“⁵ jednání o uzavření licenční smlouvy za podmínek FRAND společnost Huawei podala k předkládajícímu soudu žalobu pro porušení práv proti společnosti ZTE, když se domáhala ukončení porušování práv, sdělení účetních údajů, stažení výrobků, jakož i stanovení náhrady škody. Podle společnosti ZTE představuje tato záporní žaloba zneužití dominantního postavení, jelikož je připravena jednat o licenci.

7. Jednání majitele PST, který se zavázal udělit licence třetím osobám za podmínek FRAND, vedlo k velkému množství žalob u soudů několika členských států a třetích zemí. Tyto mnohočetné žaloby, založené nikoliv jen na právu hospodářské soutěže, ale rovněž na občanském právu, vedly k množství rozdílných právních řešení a v důsledku toho ke značné nejistotě ohledně legality určitých jednání majitele PST a podniků, které na základě použití standardizované technologie stanovené evropskou standardizační organizací využily PST.

8. S přihlédnutím k otázkám položeným předkládajícím soudem omezím toto stanovisko pouze na právo hospodářské soutěže a konkrétně na otázku zneužití dominantního postavení.

9. To však neznamená, že problematika, o kterou jde ve sporu v původním řízení, který má podle mého názoru původ především v nedostatku jasnosti samotného pojmu a obsahu podmínek FRAND, by nemohla být náležitě či případně lépe vyřešena v rámci jiných odvětví práva nebo jinými mechanismy, než jsou mechanismy práva hospodářské soutěže.

10. V tomto ohledu stačí zdůraznit, že závazek udělit licence za podmínek FRAND neznamená licenční podmínky FRAND, ani neposkytuje jakoukoliv informaci ohledně podmínek FRAND, které musí být v zásadě dohodnuty dotčenými stranami.

11. I když licenční podmínky FRAND spadají do výlučné pravomoci stran a případně občanskoprávních soudů nebo rozhodčích soudů, zdá se mi zjevné, že by riziko neochoty dotčených stran nebo přerušování jednání v této oblasti mohlo být alespoň částečně odstraněno nebo zmírněno, pokud by standardizační organizace stanovily minimální podmínky, anebo rámec nebo „pravidla

2 — Na základě článku 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1025/2012 ze dne 25. října 2012 o evropské normalizaci, změně směrnic Rady 89/686/EHS a 93/15/EHS a směrnic Evropského parlamentu a Rady 94/9/ES, 94/25/ES, 95/16/ES, 97/23/ES, 98/34/ES, 2004/22/ES, 2007/23/ES, 2009/23/ES a 2009/105/ES, a kterým se ruší rozhodnutí Rady 87/95/EHS a rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1673/2006/ES (Úř. věst. L 316, s. 12), se „normou“ rozumí „technická specifikace přijatá uznávaným normalizačním orgánem k opakovanému nebo trvalému použití, jejíž dodržování není povinné [...]“. Jedním z klíčových cílů normalizace je co nejširší možnost použití normy. Tato možnost však může narážet na výlučná práva majitelů práv duševního vlastnictví.

3 — ETSI je jednou z evropských standardizačních organizací, které jsou uvedeny v příloze I nařízení č. 1025/2012, jejímiž členy jsou společnosti Huawei a ZTE. Jedním z předpisů, které zavazují členy, je „Politika ETSI týkající se duševního vlastnictví“, jehož článek 14 stanoví jeho závaznost pro členy ETSI a čl. 15 bod 6 definuje „standardizovanost“ patentu. Politika ETSI týkající se duševního vlastnictví je obsažena v příloze 6 jednacího řádu ETSI. Viz rovněž bod 24 tohoto stanoviska.

4 — Viz čl. 6 odst. 1 politiky ETSI týkající se duševního vlastnictví. Viz rovněž bod 23 tohoto stanoviska.

5 — Viz bod 27 tohoto stanoviska.

řádného chování“ v rámci vyjednávání o licenčních podmínkách FRAND. Bez toho jsou zápůrčí žaloby, ale také pravidla o zneužití dominantního postavení, která by měla sloužit pouze jako řešení poslední instance, používány jako argument pro jednání nebo jako nátlakový prostředek majitelem PST nebo podnikem, který používá standardizovanou technologii a využívá tento PST.

II – Právní rámec

A – Listina základních práv Evropské unie

12. Listina základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) v článku 16, nadepsaném „Svoboda podnikání“, stanoví:

„Svoboda podnikání se uznává v souladu s právem Unie a vnitrostátními zákony a zvyklostmi.“

13. Článek 17 Listiny, nadepsaný „Právo na vlastnictví“, stanoví:

„1. Každý má právo vlastnit zákonně nabytý majetek, užívat jej, nakládat s ním a odkazovat jej. Nikdo nesmí být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu, v případech a za podmínek, které stanoví zákon, a při poskytnutí spravedlivé náhrady v přiměřené lhůtě. Užívání majetku může rovněž být upraveno zákonem v míře nezbytné z hlediska obecného zájmu.“

2. Duševní vlastnictví je chráněno.“

14. Článek 47 Listiny, nadepsaný „Právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces“, stanoví:

„Každý, jehož práva a svobody zaručené právem Unie byly porušeny, má za podmínek stanovených tímto článkem právo na účinné prostředky nápravy před soudem.“

[...]“

15. Článek 52 Listiny, nadepsaný „Rozsah a výklad práv a zásad“, v odstavci 1 stanoví:

„Každé omezení výkonu práv a svobod uznaných touto listinou musí být stanoveno zákonem a respektovat podstatu těchto práv a svobod. Při dodržení zásady proporcionality mohou být omezení zavedena pouze tehdy, pokud jsou nezbytná a pokud skutečně odpovídají cílům obecného zájmu, které uznává Unie, nebo potřebě ochrany práv a svobod druhého.“

B – Směrnice 2004/48/ES

16. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví⁶, v článku 9, nadepsaném „Předběžná a zajišťovací opatření“, stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby soudní orgány na žádost navrhovatele mohly:

a) vydat vůči údajnému porušovateli práv prozatímní soudní zákaz s cílem zamezit hrozící [hrozícímu] porušení práva duševního vlastnictví, [...]

[...]“

6 — Úř. věst. L 157, s. 45; Zvl. vyd. 17/02, s. 32.

17. Článek 10 směrnice 2004/48, nadepsaný „Nápravná opatření“, stanoví:

„1. Aniž je dotčena náhrada škody, která vznikla nositeli [majiteli] práv porušením práv, a aniž je dotčeno odškodnění jiného druhu, zajistí členské státy, aby příslušné soudní orgány mohly na žádost navrhovatele nařídit přijetí vhodných opatření ve vztahu ke zboží, o němž bylo zjištěno, že jsou jím porušována práva duševního vlastnictví, a ve vhodných případech i ve vztahu k materiálům a nástrojům, které byly používány především při výrobě nebo zpracování tohoto zboží. Tato opatření zahrnují:

- a) stažení z obchodních kanálů,
- b) konečné odstranění z obchodních kanálů, nebo
- c) zničení.

[...]

3. Při posuzování žádosti o nápravná opatření se přihlíží k úměrnosti mezi závažností porušení a nápravnými opatřeními, jakož i k zájmům třetích osob.“

18. Článek 11 této směrnice, nadepsaný „Soudní zákazy [Soudní příkazy]“, stanoví:

„Členské státy zajistí, aby v případě vydání soudního rozhodnutí zjišťujícího porušení práva duševního vlastnictví mohly soudní orgány vydat vůči porušovateli práv soudní zákaz dalšího porušování. [...]“

19. Článek 12 směrnice 2004/48, nadepsaný „Alternativní opatření“, stanoví:

„Členské státy mohou stanovit, že ve vhodných případech a na žádost osoby, na niž se vztahují opatření uvedená v tomto oddílu, mohou příslušné soudní orgány nařídit zaplacení peněžního vyrovnání poškozenému namísto použití opatření podle tohoto oddílu, pokud tato osoba nejednala úmyslně ani z nedbalosti, výkon dotyčných opatření by jí způsobil nepřiměřenou újmu a pokud se peněžní vyrovnání poškozenému jeví přiměřeně dostatečným.“

20. Článek 13 směrnice 2004/48, nadepsaný „Náhrada škody“, stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby příslušné soudní orgány na žádost poškozeného nařídily porušovateli práv vykonávajícímu činnost, o níž věděl nebo rozumně vědět měl, že porušuje práva, zaplatit nositeli práv náhradu škody odpovídající skutečné újmě, kterou skutečně utrpěl v důsledku porušení práva.

Při stanovení náhrady škody soudní orgány:

- a) přihlédnou ke všem vhodným aspektům, jako jsou nežádoucí hospodářské důsledky, včetně ztráty zisku, kterou poškozený utrpěl, k neoprávněným ziskům porušovatele práv a případně i k jiným než hospodářským hlediskům, jako je morální újma způsobená nositeli [majiteli] práv porušovatelem;

nebo
- b) jako alternativu k písmenu a) mohou ve vhodných případech stanovit náhradu škody jako paušální částku na základě takových hledisek, jako je alespoň výše licenčních poplatků nebo poplatků, které by musely být zaplacený, kdyby porušovatel práv požádal o udělení oprávnění k užívání příslušných práv duševního vlastnictví.

2. Jestliže porušovatel při výkonu činností nevěděl ani rozumně nemohl vědět, že dochází k porušení práv, mohou členské státy stanovit, že soudní orgány mohou nařídít náhradu zisků nebo škod, které mohou být předem stanoveny.“

C – Politika ETSI týkající se duševního vlastnictví

21. Podle čl. 3 odst. 1 politiky ETSI týkající se duševního vlastnictví je cílem této standardizační organizace vytvořit standardizované technologie, které jsou přizpůsobeny technickým cílům evropského odvětví telekomunikací, a snížit nebezpečí pro ETSI, jeho členy a třetí osoby, které používají standardizované technologie ETSI, že investice do přípravy, přijetí a použití standardizovaných technologií budou ztraceny z důvodu nedostupnosti duševního vlastnictví zásadního pro použití uvedených standardizovaných technologií. Za tímto účelem je cílem politiky ETSI týkající se duševního vlastnictví nalézt rovnováhu mezi potřebami standardizace pro účely veřejného používání v oblasti telekomunikací a právy majitelů práv duševního vlastnictví. Článek 3 odst. 2 politiky ETSI týkající se duševního vlastnictví stanoví, že při provádění standardizovaných technologií musí být majitelé práv duševního vlastnictví náležitě a spravedlivě odměněni v případě použití jejich duševního vlastnictví.

22. Článek 4 odst. 1 politiky ETSI týkající se duševního vlastnictví stanoví, že všichni jeho členové zejména během procesu vypracovávání standardizované technologie, na jejímž vývoji se podílejí, přijmou opatření nutná k tomu, aby ETSI informovali co nejdříve o svých právech duševního vlastnictví ke standardizovaným technologiím. Člen, který podává technický návrh týkající se standardizované technologie, tak musí informovat ETSI o všech právech duševního vlastnictví, jichž je majitelem a která by se mohla vztahovat ke standardizovaným technologiím v případě přijetí návrhu.

23. Článek 6 odst. 1 politiky ETSI týkající se duševního vlastnictví stanoví, že pokud je ETSI informován o právu duševního vlastnictví ke standardizované technologii, jeho generální ředitel vyzve neprodleně majitele uvedeného práva, aby přijal ve lhůtě tří měsíců *neodvolatelný* závazek být připraven udělit licence za podmínek FRAND týkajících se uvedeného práva duševního vlastnictví. V případě, že není přijat žádný závazek FRAND, ETSI přezkoumá, zda musí být práce na dotčených částech standardizované technologie přerušeny do doby vyřešení věci nebo předloží relevantní standardizovanou technologii ke schválení⁷. Odmítne-li majitel práv duševního vlastnictví přijmout závazek FRAND v souladu s uvedeným čl. 6 odst. 1 uvedené politiky, ETSI přezkoumá, zda existuje alternativní technologie a pokud tomu tak není, práce na dotčené technologii se zastaví⁸. Na základě článku 14 politiky ETSI týkající se duševního vlastnictví představuje porušení tohoto předpisu některým z členů porušení jeho povinností vůči ETSI.

24. Na základě čl. 15 odst. 6 politiky ETSI týkající se duševního vlastnictví se duševní vlastnictví považuje za „standardizovanou technologii“ zejména tehdy, není-li z technických důvodů možné vyrobit výrobky konformní se standardizovanou technologií, aniž by bylo toto vlastnictví porušeno. ETSI nicméně nepřezkoumává platnost, ani standardizovanou povahu duševního vlastnictví, o kterém byl informován některým ze svých členů.

⁷ — Viz čl. 6 odst. 3 politiky ETSI týkající se duševního vlastnictví. Postup schvalování standardizované technologie ETSI se liší podle druhu dotčených standardizovaných technologií a je stanoven směrnicemi ETSI. V tomto ohledu uvádím, že ETSI stanoví zejména European Standards (EN) (evropské standardizované technologie), ETSI Standards (ES) (standardizované technologie ETSI) a ETSI Technical Specifications (TS) (technické specifikace ETSI), jejichž postupy schvalování se značně liší.

⁸ — Viz článek 8 politiky ETSI týkající se duševního vlastnictví.

25. Politika ETSI týkající se duševního vlastnictví nedefinuje přesně, co je třeba rozumět licenčními podmínkami FRAND. Je věcí majitele a uživatele patentu, aby sjednali znění a podmínky používání PST⁹. Mimoto politika ETSI týkající se duševního vlastnictví neobsahuje ani pravidla či ustanovení, která by stanovila, jak musí být vyřešeny spory v případě, kdy se strany nedohodnou na konkrétních podmínkách FRAND¹⁰.

III – Spor v původním řízení a předběžné otázky

26. Společnost ZTE nabízí a uvádí na trh v Německu mimo jiné základnové stanice se software LTE (dále jen „sporné formy provedení“). Podle předkládajícího soudu jsou sporné formy provedení navržené a uváděné na trh společností ZTE nesporně přizpůsobeny software LTE a fungují na základě standardizované technologie LTE. Vzhledem k tomu, že sporný patent, jehož majitelkou je společnost Huawei, je standardizovanou technologií LTE, společnost ZTE tento patent automaticky užívá.

27. Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že mezi listopadem 2010 a koncem měsíce března 2011 diskutovaly společnosti Huawei a ZTE zejména o porušení práv k patentu a možnosti uzavřít licenční smlouvu. Společnost Huawei „vedla částku, kterou považuje za přiměřenou z titulu poplatku“. Společnost ZTE „usilovala o křížovou licenci“. Z předkládacího rozhodnutí rovněž vyplývá, že dne 30. ledna 2013 společnost ZTE učinila nabídku smlouvy na křížovou licenci a navrhla, ale neuhradila poplatek společnosti Huawei (a sice 50 eur). Předkládající soud mimoto uvádí, že „[k]onkrétní nabídky na uzavření licenční smlouvy si účastníci v té době nevyměnili“. Dne 28. dubna 2011 podala společnost Huawei k předkládajícímu soudu žalobu, která vedla k probíhajícímu řízení o předběžné otázce.

28. Společnost ZTE podala u Evropského patentového úřadu (EPÚ) námitku proti udělení sporného patentu z toho důvodu, že patent nebyl platný. Rozhodnutím ze dne 25. ledna 2013 EPÚ platnost patentu potvrdil, přičemž návrh společnosti ZTE zamítl. Proti tomuto rozhodnutí byl podán opravný prostředek, který je v současné době projednáván.

29. Předkládající soud uvádí, že používání sporného patentu společností ZTE je protiprávní. Tento soud nicméně uvádí, že by bylo možné namítat nucenou povahu licence za tím účelem, aby byla zamítnuta zápůřčí žaloba na základě zejména článku 102 SFEU, pokud by bylo možné se domnívat, že společnost Huawei podáním své zápůřčí žaloby zneužívá „dominantního postavení, které nesporně má“¹¹.

30. Podle předkládajícího soudu dva přístupy umožňují stanovit, od kterého okamžiku majitel PST porušuje článek 102 SFEU tím, že zneužívá svého dominantního postavení vůči porušovateli práv.

9 — Podle čl. 4 odst. 1 pokynů ETSI týkající se duševního vlastnictví ze dne 19. září 2013 (dále jen „pokyny“) představují zvláštní podmínky udělení licencí a s nimi související jednání obchodní otázky mezi podniky. Z toho vyplývá, že ETSI nemá za cíl je upravit. Na rozdíl od politiky ETSI týkající se duševního vlastnictví, která zavazuje členy ETSI, jsou pokyny čistě vysvětlující.

10 — Podle čl. 4 odst. 3 pokynů se totiž musí členové ETSI snažit vyřešit všechny spory stran použitím politiky týkající se duševního vlastnictví bilaterálně a smírně. Podle čl. 4 odst. 4 pokynů musí členové ETSI vést nestranné a upřímné jednání za účelem uzavření licenčních dohod týkajících se svých práv duševního vlastnictví za podmínek FRAND.

11 — V německém jazyce „unstreitig gegebenen marktbeherrschenden Stellung“.

31. Zprvce předkládající soud uvádí, že Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo) v rozsudku ze dne 6. května 2009, Standardizovaná technologie Orange Book (KZR 39/06, dále jen „rozsudek Orange-Book-Standard“)¹², rozhodl, že majitel patentu, který se domáhá ukončení porušování práv, i když se žalovaný může domáhat udělení licence pro tento patent, zneužívá svého dominantního postavení pouze tehdy, jsou-li splněny následující podmínky:

„Žalovaný musel žalobci učinit nepodmíněnou nabídku na uzavření licenční smlouvy (přičemž tato nabídka zejména nesměla obsahovat ustanovení omezující licenci pouze na případy porušení práv), s tím, že žalovaný je svou nabídkou vázán a žalobce ji musí přijmout, jelikož by její odmítnutí mělo za účinek, že by byl žalovaný nespravedlivě omezen nebo by byla porušena zásada zákazu diskriminace.

Považuje-li žalovaný licenční poplatek požadovaný žalobcem za nepřiměřeně vysoký nebo žalobce odmítá licenční poplatek vyčíslit, je nabídka na uzavření licenční smlouvy považována za nepodmíněnou, pokud stanoví, že žalobce určí výši licenčního poplatku dle spravedlivého uvážení.

Dále pokud žalovaný již předmět patentu užívá, než žalobce přijme jeho nabídku, musí dodržovat povinnosti, které pro něj pro účely užívání patentu budou vyplývat z budoucí licenční smlouvy. To především znamená, že žalovaný je povinen evidovat užívání v souladu s podmínkami nediskriminační smlouvy a musí splnit z toho vyplývající platební povinnosti.

V rámci plnění této platební povinnosti není žalovaný povinen zaplatit licenční poplatek přímo žalobci. Je totiž oprávněn složit poplatek u Amtsgericht [soud příslušný pro určitou oblast].“

32. Zadruhé předkládající soud uvádí, že v tiskové zprávě¹³ k oznámení námitek určenému společnosti Samsung Electronics a dalším (COMP/C-3/39.939) v řízení pro porušení práv na trhu mobilních telefonů Evropská komise na úvod uvedla, že podání zápůřčí žaloby je protiprávní s ohledem na článek 102 SFEU, jelikož se věc týkala PST, majitel patentu sdělil standardizační organizaci svou připravenost udělit licence za podmínek FRAND a porušovatel práv byl sám připraven o takovéto licenci jednat.

33. Nicméně, jak uvádí předkládající soud, Komise v tiskové zprávě nevysvětluje, za jakých podmínek je možné mít za to, že je porušovatel práv připraven jednat. Neodkazuje ani na kritéria stanovená Bundesgerichtshof v rozsudku Orange-Book-Standard.

34. Předkládající soud má za to, že pokud by se na projednávanou věc použila kritéria stanovená Bundesgerichtshof, společnost ZTE by nemohla platně namítat nucenou povahu licence, takže by bylo třeba žalobě pro porušování práv vyhovět. Domnívá se, že v tomto případě nebyla společnost Huawei povinna přijmout žádnou z nabídek písemně učiněných společnostmi ZTE za účelem uzavření licenční smlouvy, a to ze dvou důvodů uvedených předkládajícím soudem.

12 — Úvahy Bundesgerichtshof jsou založeny na článku 82 ES (nyní článek 102 SFEU), § 20 odst. 1 německého zákona proti omezením hospodářské soutěže (Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen) a § 242 německého občanského zákoníku, ve znění zveřejněném dne 2. ledna 2002 (BGBl. I, s. 42, 2909; 2003 I, p. 738) a pozměněném § 4 zákona ze dne 26. června 2013 (BGBl. I, s. 1805). Toto posledně uvedené ustanovení, nadepsané „Provedení v dobré víře“, stanoví, že „[d]lužník je povinen poskytnout plnění, jak to ukládá dobrá víra s ohledem na zvyklosti přípustné v obchodě“.

13 — Viz tisková zpráva Komise IP/12/1448 ze dne 21. prosince a memorandum Komise 12/1021 ze stejného dne (dále jen „tisková zpráva“). Rozhodnutím ze dne 29. dubna 2014 Komise přijala rozhodnutí na základě článku 9 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích [101 SFEU] a [102 SFEU] (Úř. věst. L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205), týkající se společnosti Samsung Electronics a dalších v návaznosti na závazky, které tato společnost a další nabídly. Toto ustanovení, nadepsané „Závazky“, ve svém odstavci 1 stanoví, že „Komise [může] v případech, kdy zamýšlí přijmout rozhodnutí, které nařizuje ukončení protiprávního jednání, a dotyčné podniky nabídnou Komisi závazky takové povahy, že reagují na výhrady, které Komise vyjádřila v předběžném posouzení, svým rozhodnutím prohlásit tyto nabídky pro dotyčné podniky za závazné. [...]“. Rozhodnutím ze dne 29. dubna 2014 Komise přijala rozhodnutí na základě článku 7 nařízení č. 1/2003 proti společnosti Motorola Mobility LLC (dále jen „Motorola“), ve kterém konstatovala zejména porušení článku 102 SFEU v návaznosti na to, že společnost Motorola podala u německého soudu zápůřčí žalobu proti společnosti Apple Inc. a dalším týkající se PST, ohledně něhož se Motorola zavázala udělit licence za podmínek FRAND (věc AT.39985).

35. Zprvce by nabídky na uzavření smlouvy ze strany společnosti ZTE měly být považovány za nedostatečné, neboť se nejednalo o nabídky „nepodmíněné“ ve smyslu judikatury Bundesgerichtshof, protože byly omezeny pouze na výrobky, které jsou předmětem porušení práv.

36. Zadruhé, bez ohledu na to, zda byla výše poplatku určena správně, společnost ZTE neuhradila jí vyčíslenou výši poplatku (a sice 50 eur), přičemž z ničeho nevyplývá, že by Amtsgericht nařídil výběr této částky za účelem jejího složení. Kromě toho předkládající soud uvádí, že společnost ZTE řádně a vyčerpávajícím způsobem neinformovala o předešlém užívání.

37. Naproti tomu má předkládající soud za to, že pokud by byla použita teze zastávaná Komisí v tiskové zprávě, bylo by třeba zápůřčí žalobu společnosti Huawei zamítnout jako zneužívající. Vzhledem k tomu, že společnost Huawei opírá svou žalobu o PST, je společnost ZTE povinna používat jej proto, aby mohla uvést na trh sporné formy provedení přizpůsobené LTE. Uvedený soud připomíná, že společnost Huawei ETSI sdělila, že je připravena udělit licence třetím osobám a uvádí, že společnost ZTE byla alespoň k relevantnímu datu (ukončení ústních jednání) „připravena jednat“ ve smyslu teze Komise. Tato připravenost jednat se projevuje v každém případě v nabídkách na uzavření smlouvy písemně učiněných společnostmi ZTE (přičemž tyto nabídky zčásti přebíraly návrhy společnosti Huawei). Předkládající soud má za to, že v rámci teze Komise není připravenost jednat dotčena skutečností, že se strany nedohodnou na obsahu určitých ustanovení smlouvy, ani zejména na výši poplatku, který má být placen.

38. V tomto kontextu se Landgericht Düsseldorf rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Zneužívá majitel patentu na standardizovanou technologii, který vůči standardizační organizaci vyjádřil svoji připravenost udělit třetím osobám licenci za podmínek [FRAND], své dominantní postavení, když vůči porušovateli práv podá zápůřčí žalobu, i když porušovatel práv vyjádřil svoji připravenost k jednání o takové licenci,

nebo

je třeba mít za to, že ke zneužití dominantního postavení dojde až tehdy, když porušovatel práv učinil majiteli patentu přijatelnou nepodmíněnou nabídku na uzavření licenční smlouvy, kterou majitel patentu nemůže odmítnout, aniž by porušovatele práv nespravedlivě omezil nebo porušil zásadu zákazu diskriminace a pokud porušovatel práv již před udělením licence splní smluvní povinnosti za předešlé užívání?

2) Pokud ke zneužití dominantního postavení dojde již v důsledku připravenosti porušovatele práv k jednání:

Klade článek 102 SFEU zvláštní kvalitativní nebo časové požadavky na takovou připravenost k jednání? Je možné mít za to, že porušovatel práv je připraven jednat, jestliže pouze obecným způsobem (ústně) prohlásil, že je připraven zahájit jednání, nebo musí porušovatel práv již jednání zahájit, například tím, že uvede konkrétní podmínky, za kterých je připraven uzavřít licenční smlouvu?

3) Je-li podání přijatelné nepodmíněné nabídky na uzavření licenční smlouvy podmínkou pro zneužití dominantního postavení:

Klade článek 102 SFEU zvláštní kvalitativní nebo časové požadavky na takovou nabídku? Musí nabídka obsahovat všechna ustanovení, která jsou obvykle v licenčních smlouvách v příslušné technické oblasti obsažena? Může být konkrétně nabídka podmíněna skutečným užíváním výše uvedeného patentu či jeho platností?

- 4) Pokud je předpokladem pro zneužití dominantního postavení splnění povinností, které pro porušovatele práv vyplývají z licence, která má být poskytnuta:

Klade článek 102 SFEU zvláštní požadavky na toto splnění povinností porušovatelem práv? Je porušovatel práv povinen informovat o předešlém užívání nebo zaplatit licenční poplatky? Může porušovatel práv povinnost zaplatit licenční poplatky popřípadě splnit i prostřednictvím poskytnutí jistoty?

- 5) Platí podmínky, za kterých se má za to, že majitel patentu na standardizovanou technologii zneužil svého dominantního postavení, i v případě, že majitel u soudu uplatní jiná práva z titulu porušení patentu (sdělení účetních údajů, stažení výrobků, náhradu škody)?“

IV – Řízení před Soudním dvorem

39. Společnosti Huawei, ZTE, nizozemská a portugalská vláda a Komise předložily písemná vyjádření. Společnosti Huawei, ZTE, nizozemská a finská vláda a Komise přednesly ústní vyjádření na jednání, které se konalo dne 11. září 2014.

V – Analýza

A – Úvodní poznámky

40. Soudní dvůr má upřesnit, zda a případně za jakých podmínek představuje žaloba pro porušení práv podaná majitelem PST, který se zavázal udělit licence za podmínek FRAND, zneužití dominantního postavení. Otázky položené předkládajícím soudem se netýkají zvláštních licenčních podmínek FRAND, což spadá do pravomoci stran a případně občanskoprávních soudů nebo soudů rozhodčích, ale jejich cílem je spíše stanovit z hlediska práva hospodářské soutěže rámec, ve kterém musí být licenční smlouvy týkající se PST za podmínek FRAND sjednány.

41. Podle předkládajícího soudu má majitel PST silné postavení při jednání o licencích z důvodu jeho práva podat zápůřčí žalobu. V důsledku toho je třeba zajistit, aby majitel PST nemohl uložit například nadměrně vysoké poplatky v rozporu se svým závazkem udělit licence za podmínek FRAND, přičemž toto jednání bylo kvalifikováno jako „patent hold-up“¹⁴.

42. Předkládající soud nicméně rovněž uvádí, že omezení práva podat zápůřčí žalobu značně snižuje prostor pro jednání majitele PST, jelikož by v takovém případě bylo možné, že by neměl dostatečné nátlakové prostředky k tomu, aby vedl toto jednání za rovných podmínek s porušovatelem práv. Dodává, že majitel PST musí tolerovat protiprávní používání svého patentu bez ohledu na to, zda a kdy bude skutečně uzavřena licenční smlouva, a že až *a posteriori* v nepředvídatelný den bude schopen se domoci náhrady škody, jejíž použitelnost a výše jsou nejisté, a to i když se jednání o licenci prodlouží z důvodů, které spadají výlučně do odpovědnosti porušovatele práv. Toto jednání bylo kvalifikováno jako „patent hold-out“ nebo „reverse patent hold-up“.

43. Svou první předběžnou otázkou se předkládající soud táže, zda majitel PST, který se zavázal vůči standardizační organizaci, v projednávané věci ETSI, udělit licenci třetím osobám za podmínek FRAND, zneužívá svého dominantního postavení, podá-li zápůřčí žalobu proti porušovateli práv, i když byl porušovatel práv „připraven jednat“ o takovéto licenci.

14 — Podle Komise „je [h]old-up závažnější, je-li velký počet PST, které se vztahují k několika standardizovaným technologiím, proveden v jediném výrobku. V takovém případě může vést počet potenciálních osob udělujících licenci k tomu, že se všechny platby poplatků jednotlivým majitelům PST stanou nadměrně vysoké. Tento jev je nazýván „royalty stacking“.

44. V rámci téže otázky zvažuje předkládající soud druhý případ, kdy by se jednalo o zneužití dominantního postavení pouze tehdy, kdyby porušovatel práv učinil majiteli PST nepodmíněnou přijatelnou nabídku, kterou majitel nemůže odmítnout, aniž by porušovatele práv nespravedlivě omezil nebo porušil zásadu zákazu diskriminace za podmínky, že porušovatel práv již před udělením licence splnil smluvní povinnosti za předešlé užívání.

45. Domnívám se, že pro poskytnutí užitečné a úplné odpovědi na první otázku předkládajícího soudu je třeba oba případy, které uvádí, přezkoumat společně.

46. Druhá až čtvrtá předběžná otázka se týká podmínek připravenosti porušovatele práv jednat, podmínek jeho nabídky a plnění povinností, které pro něj vyplývají z licence, která má být poskytnuta. Odpověď na tyto otázky závisí v široké míře na odpovědi na první otázku. Pátá otázka se týká jiných právních prostředků než zápůřčí žaloby, které má majitel PST na ochranu svého duševního vlastnictví. Vzhledem k tomu, že otázky položené předkládajícím soudem se týkají hlavně legality zápůřčí žaloby, budu se v mém stanovisku soustředit na tuto žalobu.

B – *Judikatura Bundesgerichtshof Orange-Book-Standard a tisková zpráva Komise ve věci Samsung Electronics a další*

47. Je zjevné, že otázky položené předkládajícím soudem byly v širokém rozsahu inspirovány rozsudkem Bundesgerichtshof Orange-Book-Standard a tiskovou zprávou Komise ve věci Samsung Electronics a další.

48. Pokud jde o tento rozsudek, je třeba poukázat na významné skutkové odlišnosti mezi touto věcí a věcí v původním řízení. Sporný patent představuje patent na standardizovanou technologii LTE, který vyplývá z dohody uzavřené mezi podniky (a to Huawei a ZTE), které se podílely na procesu standardizace v rámci ETSI, zatímco standardizovaná technologie, o kterou šlo ve věci Orange-Book-Standard u Bundesgerichtshof, byla standardizovanou technologií *de facto*¹⁵. Z toho vyplývá, že v uvedené věci ze strany majitele dotčeného patentu neexistoval žádný závazek udělit licence za podmínek FRAND. Je běžné, že v tomto případě je vyjednávací pravomoc přiznaná majiteli patentu širší než v případě PST, jehož majitelem je člen evropské standardizační organizace jako žadatel o licenci, a že zápůřčí žalobu z jeho strany je třeba nakonec považovat za zneužívající pouze tehdy, pokud poplatek, který požaduje, je jasně nadměrně vysoký.

49. S přihlédnutím k této významné skutkové odlišnosti s věcí v původním řízení se domnívám, že uvedený rozsudek nelze použít v této věci *per analogiam*.

50. Ačkoli se naproti tomu tisková zpráva ve věci Samsung Electronics a další týká skutečně PST, jehož majitel oznámil standardizační organizaci svůj závazek udělit licence za podmínek FRAND, zdá se mi, že pouhá připravenost porušovatele práv jednat¹⁶, velmi vágní a nezávazné povahy nemůže v žádném případě stačit¹⁷ pro omezení práva majitele PST podat zápůřčí žalobu¹⁸.

15 — Standardizovaná technologie *de facto* je specifikací uznávanou na trhu obvykle v návaznosti na široce rozšířené přijetí této specifikace. V tomto smyslu viz čl. 1 odst. 2 stanoviska Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o „Standardizaci a globální informační společnosti: evropský přístup“ [COM(1996) 359 final].

16 — Vyjádřená ústně, případně písemně.

17 — Tisková zpráva, která má pouze několik stran, nemá žádnou právní hodnotu. Nezavazuje Komisi a nepředjímá řízení, ke kterému se vztahuje. Jejím cílem je pouze informovat veřejnost o zahájení řízení na základě nařízení č. 1/2003 proti společnosti Samsung Electronics a dalším. Navíc, je jasné zejména s přihlédnutím k vyjádření Komise v projednávané věci, které je mnohem podrobnější, že sama Komise se domnívá, že porušovatel práv je třeba uložit mnohem významnější požadavky.

18 — Jak uvedl předkládající soud, „[t]akové prohlášení může být formulováno velmi snadno a nezávazným způsobem, přičemž může být kdykoli změněno, odvoláno a popřípadě znovu obnoveno. Kromě toho v takovém prohlášení není obsažena žádná konkrétní podmínka, i když je nutné znát licenční podmínky pro stanovení, zda jsou spravedlivé, přiměřené a nediskriminační. I když prohlášení konkrétní licenční podmínky uvádí, mohou vznikat pochybnosti o jejich vážnosti. Porušovatel práv totiž může kdykoli tyto podmínky změnit nebo odvolat anebo navrhnout podmínky, které jsou na první pohled nepřiměřené“.

51. Domnívám se, že prosté použití judikatury Bundesgerichtshof Orange-Book-Standard nebo tiskové zprávy na projednávanou věc by vedlo k situacím nadměrné nebo nedostatečné ochrany majitele PST, uživatelů patentů nebo spotřebitelů¹⁹.

52. Zdá se tedy nutné nalézt prostřední řešení.

C – Domněnka existence dominantního postavení

53. Je třeba uvést, jak zdůrazňuje Komise, že předkládající soud vychází z předpokladu, že společnost Huawei má dominantní postavení²⁰, a nepoložil Soudnímu dvoru otázku týkající se kritérií pro určení relevantního trhu²¹, ani pro určení dominantního postavení²².

54. Komise a portugalská vláda omezily svá vyjádření na případné zneužití dominantního postavení ze strany majitele PST, zatímco společnosti Huawei²³, ZTE²⁴ a nizozemská vláda se k otázce existence dominantního postavení vyjádřily ve svých vyjádřeních jen velmi stručně.

55. Podle ustálené judikatury Soudní dvůr může rozhodovat o výkladu nebo platnosti přepisu Unie pouze na základě skutečností, které mu sdělil vnitrostátní soud. Kromě toho změna podstaty předběžných otázek by byla neslučitelná s úlohou svěřenou Soudnímu dvoru článkem 267 SFEU, jakož i s povinností Soudního dvora zajistit, aby vlády členských států a zúčastněné strany mohly předložit svá vyjádření podle článku 23 statutu Soudního dvora Evropské unie vzhledem k tomu, že podle tohoto ustanovení jsou zúčastněným stranám oznamována pouze předkládací rozhodnutí²⁵.

56. Vzhledem k tomu, že v projednávané věci předkládající soud nutnost, ani relevanci otázky týkající se existence dominantního postavení nepřipustil, Soudní dvůr nemůže takovou analýzu uskutečnit.

19 — Jak uvedla společnost ZTE ve svém vyjádření, pokud by se vycházelo pouze z prosté „připravenosti“ údajného porušovatele práv „jednat“, vedlo by to ke stanovení ceny jasně nižší, než je hospodářská hodnota PST. Pokud by se naopak vycházelo z judikatury Bundesgerichtshof Orange-Book-Standard, vznikl by opačný problém v tom smyslu, že by byly uloženy velmi vysoké licenční poplatky (aniž by to představovalo odmítnutí uzavřít smlouvu v rozporu s článkem 102 SFEU).

20 — V předkládacím rozhodnutí předkládající soud uvádí, že společnost Huawei má „nesporně“ dominantní postavení bez dalšího vysvětlení nebo upřesnění ve vztahu k tomuto konstatování.

21 — Z ustálené judikatury vyplývá, že vymezení relevantního trhu má zásadní význam pro posouzení dominantního postavení. Viz rozsudek Europemballage a Continental Can v. Komise (6/72, EU:C:1973:22, bod 32).

22 — Viz rozsudky United Brands a United Brands Continental v. Komise (27/76, EU:C:1978:22, body 65 a 66); Hoffmann-La Roche v. Komise (85/76, EU:C:1979:36, body 38 a 39), a v nedávné době AstraZeneca v. Komise (C-457/10 P, EU:C:2012:770, bod 175), které vymezují dominantní postavení jako „situaci v níž má jeden podnik hospodářskou sílu, která mu umožňuje bránit zachování účinné hospodářské soutěže na relevantním trhu tím, že mu poskytuje možnost jednat do značné míry nezávisle na jeho soutěžitelích, zákaznících a nakonec i spotřebitelích“.

23 — Podle společnosti Huawei PST přiznávají svým majitelům klíč umožňující přístup k používání technologie, která je základem pro standardizovanou technologii, přičemž používání těchto patentů je z podstaty věci nevyhnutelné. Domnívá se, že majitelé PST tak mohou kontrolovat v zásadě přístup k používání standardizované technologie. Společnost Huawei uvádí, že z toho však nutně nevyplývá dominantní postavení, zejména pokud relevantní trh zahrnuje výrobky, které standardizovanou technologii nepoužívají nebo které používají konkurenční standardizované technologie. Podle společnosti Huawei mohou uživatelé standardizované technologie, kteří jsou sami majiteli PST, z těchto patentů rovněž vytěžit určitou protiváhu. Domnívá se, že to tedy může za určitých okolností relativizovat postavení majitele PST na trhu tak, že přestává být dominantní.

24 — Podle společnosti ZTE se působnost ochrany PST vztahuje na škálu výrobků, jejichž použití je nutně stanoveno ve standardizované technologii, takže jakýkoliv výrobek slučitelný se standardizovanou technologií nutně porušuje patent. Domnívá se, že jelikož výrobky neslučitelné se standardizovanou technologií nejsou poptávány, PST přiznává svému majiteli právní moc rozhodnout o vstupu nebo ponechání subjektů na trhu. Mimoto, podle společnosti ZTE PST přiznává svému majiteli dominantní postavení na navazujících trzích služeb. Společnost ZTE se rovněž domnívá, že jelikož je pro každý PST určen zvláštní trh s technologiemi nebo licencemi, majitel (prvního) patentu na standardizovanou technologii se nachází v monopolní situaci a v důsledku toho má dominantní postavení na trhu. Podle společnosti ZTE „i v případě celosvětového trhu pokrývajících všechny patenty na standardizované technologie existuje dominantní postavení na trhu“.

25 — Viz rozsudek Hochtief a Linde-Kca-Dresden (C-138/08, EU:C:2009:627, bod 22 a citovaná judikatura).

57. Je však třeba uvést, že předkládající soud v předkládacím rozhodnutí neupřesnil, že konstatoval nespornou existenci dominantního postavení ze strany majitele PST ve věci v původním řízení až poté, co plně přezkoumal všechny okolnosti a zvláštní kontext věci. Domnívám se podobně jako nizozemská vláda, že skutečnost, že je podnik majitelem PST, nutně neznamená, že má dominantní postavení ve smyslu článku 102 SFEU²⁶ a že je věcí vnitrostátního soudu, aby přezkoumal, zda tomu tak skutečně je v každém konkrétním případě²⁷.

58. Vzhledem k tomu, že konstatování existence dominantního postavení ukládá dotčenému podniku zvláštní odpovědnost²⁸ nenarušovat svým jednáním účinnou hospodářskou soutěž, toto konstatování nemůže být založeno na předpokladech. Ačkoli skutečnost, že každá osoba, která používá standardizovanou technologii stanovenou standardizační organizací, musí nutně využívat PST, a potřebuje tak licenci od majitele tohoto patentu, může zakládat vyvratitelnou domněnku o existenci dominantního postavení ze strany majitele tohoto patentu, domnívám se, že musí být možné tuto domněnku vyvrátit konkrétními a podrobnými indiciemi.

D – Zneužití dominantního postavení nebo zneužívající využívání technologické závislosti

59. Je třeba uvést, že odpověď na otázky položené předkládajícím soudem vyžaduje s přihlédnutím k právu hospodářské soutěže poměření práva duševního vlastnictví a práva majitele PST (společnost Huawei) obrátit se na soud se svobodou podnikání, kterou požívají na základě článku 16 Listiny hospodářské subjekty, jako jsou podniky, které provádějí standardizovanou technologii LTE (společnost ZTE). Tato svoboda je totiž vydáním takového soudního příkazu, který je předmětem záporní žaloby, značně omezena²⁹ a v důsledku toho může narušit hospodářskou soutěž³⁰.

1. Právo duševního vlastnictví

60. Ze spisu předloženého Soudnímu dvoru vyplývá, že se společnost Huawei i přes svůj závazek u ETSI udělit třetím osobám licence za podmínek FRAND nevzdala svého práva podat záporní žaloby proti osobám, které by používaly sporný patent bez jejího povolení. Naopak z tohoto závazku jednoznačně vyplývá, že společnost Huawei souhlasí³¹ s tím, že výnosnost ze sporného patentu nebude pocházet pouze z toho, že jej bude používat sama, ale také z udělených licencí. Mimoto, společnost Huawei souhlasí s tím, že licenční poplatek stanovený za podmínek FRAND představuje přiměřenou a spravedlivou náhradu za používání uvedeného patentu jinými osobami.

26 — V bodě 186 rozsudku *AstraZeneca v. Komise* (EU:C:2012:770) Soudní dvůr rozhodl, že „i když nelze mít za to, že samotné vlastnictví práv duševního vlastnictví by takové postavení poskytovalo, za určitých okolností nicméně může vytvářet dominantní postavení zejména tím, že podniku poskytuje možnost bránit účinné hospodářské soutěži na trhu“.

27 — Komise uvádí ve svých pokynech k použitelnosti článku 101 Smlouvy o fungování Evropské unie na dohody o horizontální spolupráci (Úř. věst. C 11, s. 1, bod 269), že „i když zavedení normy [standardizované technologie] může vytvořit či zvýšit tržní sílu držitelů [majitelů] práv k duševnímu vlastnictví, kteří vlastní práva k duševnímu vlastnictví, která jsou pro danou normu [standardizovanou technologii] nezbytná, nepředpokládá se, že vlastnictví či uplatňování práv k duševnímu vlastnictví, která jsou pro danou normu [standardizovanou technologii] nezbytná, znamená, že tito držitelé [majitelé] mají či uplatňují tržní sílu. Otázku tržní síly lze posoudit pouze v každém jednotlivém případě“.

28 — Připomínám, že samotné dominantní postavení není článkem 102 SFEU zakázáno. Viz rozsudky *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin v. Komise* (322/81, EU:C:1983:313, bod 57) a *Post Danmark* (C-209/10, EU:C:2012:172, body 21 až 23).

29 — Viz obdobně rozsudek *UPC Telekabel Wien* (C-314/12, EU:C:2014:192, body 47 a 48). Na základě článku 11 směrnice 2004/48 jsou členské státy povinny stanovit, že jejich vnitrostátní soudy vydají soudní zákazy dalšího porušování práv duševního vlastnictví, které bylo konstatováno soudním rozhodnutím. Viz rovněž článek 9 této směrnice o předběžných a zajišťovacích opatřeních. Výroba a prodej výrobků a služeb konformních se standardizovanou technologií, které porušují výlučná práva majitele PST, budou zakázány na základě vydání soudního příkazu. Záporní žaloba představuje tedy velmi mocný právní prostředek, neboť vydání soudního příkazu pro porušení práv z PST vede ke stažení výrobků a služeb porušovatele práv k tomuto patentu z trhů, ke kterým se vztahuje standardizovaná technologie. Uvádím rovněž, že samotná hrozba podání záporní žaloby může změnit průběh jednání o licencích a vést k licenčním podmínkám, které nejsou podmínkami FRAND. Podle mého názoru se tyto úvahy použijí *mutatis mutandis* na nápravná opatření stanovená článkem 10 směrnice 2004/48.

30 — Vnitřní trh definovaný v článku 3 SEU představuje jeden z hlavních cílů Unie a obsahuje systém, který zaručuje, že není narušena hospodářská soutěž. Viz protokol (č. 27) o vnitřním trhu a hospodářské soutěži, připojený ke Smlouvám o EU a FEU.

31 — Jak uvedla Komise ve svém vyjádření.

61. Podobně jako vyjádření společností Huawei, ZTE, nizozemské a portugalské vlády a Komise se domnívám, že na základě ustálené judikatury nemůže výkon výlučného práva spojeného s právem duševního vlastnictví, a sice v projednávané věci právo podat zápůřčí žalobu v případě porušení práv, představovat sám o sobě zneužití dominantního postavení³². Toto právo je totiž pro majitele patentu zásadním prostředkem³³ k uplatnění jeho duševního vlastnictví, jehož ochrana je specificky uznána čl. 17 odst. 2 Listiny³⁴.

62. Z toho vyplývá, že jakékoliv omezení práva podat tyto žaloby představuje nutně významné omezení duševního vlastnictví a lze jej tedy připustit pouze za výjimečných a přesně popsanych okolností.

63. Právo duševního vlastnictví však není absolutním právem. Bod 12 odůvodnění směrnice 2004/48, aniž by zmiňoval zneužití práva, tak stanoví, že „[t]outo směrnicí nesmí být dotčeno používání pravidel hospodářské soutěže, a zejména článků [101 SFEU] a [102 SFEU]. Opatření stanovená touto směrnicí nesmějí být využívána k neúměrnému omezování hospodářské soutěže v rozporu se Smlouvou“. Z toho vyplývá, že právo podat zápůřčí žaloby za účelem ochrany duševního vlastnictví není absolutním a nedotknutelným právem a musí být v obecném zájmu v souladu s pravidly hospodářské soutěže stanovenými zejména články 101 SFEU a 102 SFEU³⁵. Článek 12 této směrnice například stanoví, že za určitých okolností a na žádost osoby, v jejíž prospěch by byl vydán soudní příkaz, mohou příslušné soudní orgány nařídit zaplacení peněžního vyrovnání majiteli práva duševního vlastnictví namísto vydání soudního příkazu. V důsledku toho tato směrnice jasně počítá s omezeními práva podat zápůřčí žaloby a nahrazením tohoto práva peněžním vyrovnáním³⁶.

64. Mimoto majitel práva duševního vlastnictví může sám omezit způsob, jak jej bude vykonávat.

65. V tomto ohledu se domnívám, že závazek společnosti Huawei ve věci v původním řízení udělit třetím osobám licence za podmínek FRAND je třeba považovat částečně za „nabídku licence“³⁷. Na rozdíl od nucených licencí, které jsou uloženy zákonem³⁸, je majitel patentu sám oprávněn povolit používání svého patentu třetími osobami za určitých podmínek. Uvádím, že v případě nabídky licence nelze vůči osobě, které byla udělena licence k patentu, v zásadě vydat soudní příkaz³⁹.

32 — Obdobně viz rozsudky Volvo (238/87, EU:C:1988:477, bod 8); RTE a ITP v. Komise (C-241/91 P a C-242/91 P, EU:C:1995:98, bod 33), a IMS Health (C-418/01, EU:C:2004:257, bod 34).

33 — Podle ustálené judikatury je základním účelem patentu zajistit majiteli výlučné právo používat vynález za účelem výroby a prodeje průmyslových výrobků, aby bylo odměněno tvůrčí úsilí vynálezce, buď přímo, nebo udělením licencí třetím osobám, jakož i *právo bránit se proti jakémukoliv porušení práv* (viz rozsudky Centrafarm a de Peijper, 15/74, EU:C:1974:114, bod 9 a Football Association Premier League a další, C-403/08 a C-429/08, EU:C:2011:631, bod 107).

34 — Tato možnost představuje rovněž obecné preventivní opatření, neboť odrazuje od porušování práv.

35 — Viz obdobně bod 105 stanoviska generálního advokáta Cosmase ve věci Masterfoods a HB (C-344/98, EU:C:2000:249), ve kterém generální advokát uvádí, že „[n]ezpochybňuji, že články [101 SFEU] a [102 SFEU] zaujímají významnou pozici ve struktuře právního řádu Společenství a slouží veřejnému zájmu, který spočívá v zajištění nenarušené hospodářské soutěže. V důsledku toho je zcela pochopitelné, že vlastnické právo podléhá omezením na základě článků [101 SFEU] a [102 SFEU] v rozsahu, v němž jsou nezbytná pro ochranu hospodářské soutěže“.

36 — Viz také čl. 3 odst. 2 směrnice 2004/48, který stanoví, že „[t]ato opatření, řízení a nápravná opatření musí být rovněž účinná, přiměřená a odrazující a musí být používána způsobem, který zabraňuje vzniku překážek právně dovoleného obchodu a poskytuje záruky proti jejich zneužití“. Pojem „zneužití“ není směrnicí 2004/48 definován. Domnívám se nicméně, že tento pojem nutně, ale nikoliv výlučně zahrnuje porušení článků 101 SFEU a 102 SFEU. Viz rovněž čl. 8 odst. 2 dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS), který stanoví, že „[z]a předpokladu, že budou v souladu s ustanoveními této Dohody, mohou být nezbytná ta přiměřená opatření, která zamezí zneužití práv k duševnímu vlastnictví ze strany majitelů práv nebo uchylování se k praktikám, které nevhodně omezují obchod nebo nepříznivě ovlivňují mezinárodní převod technologie“.

37 — Obdobně viz nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1257/2012 ze dne 17. prosince 2012, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti vytvoření jednotné patentové ochrany (Úř. věst. L 361, s. 1), jehož článek 8, nadepsaný „Nabídka licence“, stanoví:

„1. Majitel evropského patentu s jednotným účinkem může předat [EPÚ] prohlášení, že je připraven umožnit libovolně osobě, aby využívala vynález jakožto licenciát za přiměřenou náhradu.

2. Licence získaná podle tohoto nařízení se považuje za smluvní licenci“.

Rovněž viz § 23 německého zákona o patentech (Patentgesetz) a článek 46 zákona Spojeného království z roku 1977 o patentech (UK Patent Act 1977).

38 — Viz například § 24 uvedeného zákona o patentech.

39 — V tomto smyslu viz rozsudek Allen & Hanburys (434/85, EU:C:1988:109, bod 4), který vysvětluje dosah článku 46 zákona Spojeného království z roku 1977 o patentech.

2. Právo obrátit se na soud

66. Právo obrátit se na soud a možnost uplatnit svá práva před soudem jsou uznány článkem 47 Listiny. V bodě 51 rozsudku ZZ (C-300/11, EU:C:2013:363) však Soudní dvůr rozhodl, že čl. 52 odst. 1 Listiny umožňuje omezit výkon práv zakotvených v článku 47 Listiny, když zdůraznil, že s přihlédnutím k významu základního práva zaručeného článkem 47 Listiny je třeba zohlednit, že čl. 52 odst. 1 Listiny vyžaduje, aby každé omezení⁴⁰ respektovalo podstatu dotčeného základního práva, a mimoto požaduje, aby bylo při dodržení zásady proporcionality nezbytné a skutečně odpovídalo cílům obecného zájmu uznaným Uníí⁴¹.

67. I přes skutečnost, že Listina nevytváří hierarchii mezi základními právy, která uznává, s výjimkou lidské důstojnosti, která je neporušitelná⁴² bez výjimky, může přitom podání zápůřčí žaloby představovat zneužití dominantního postavení pouze za výjimečných okolností s přihlédnutím k významu práva obrátit se na soud.

3. Svoboda podnikání a nenarušená hospodářská soutěž

68. Z ustálené judikatury vyplývá, že pojem „zneužití dominantního postavení“ je pojmem objektivním, který se vztahuje na chování podniku v dominantním postavení, které může ovlivnit strukturu trhu, na němž je právě v důsledku přítomnosti takového podniku stupeň hospodářské soutěže již oslabený, a jehož důsledkem je bránění, za použití prostředků odlišných od těch, jež jsou používány při běžné soutěži výrobků nebo služeb na základě plnění hospodářských subjektů, zachování stupně hospodářské soutěže, který ještě na trhu existuje, anebo rozvoji této hospodářské soutěže⁴³.

69. Společnosti Huawei, ZTE, nizozemská a portugalská vláda a Komise se domnívají, že konstatování zneužití dominantního postavení v návaznosti na podání zápůřčí žaloby předpokládá na základě ustálené judikatury, že existují „výjimečné okolnosti“⁴⁴. Uvádím, že „[z] této judikatury vyplývá, že pro to, aby odmítnutí majitele práva duševního vlastnictví udělit licenci k používání tohoto vlastnictví, které je nezbytné pro výkon určité činnosti, mohlo být považováno za zneužívající, stačí, aby byly splněny tři kumulativní podmínky, a to, že toto odmítnutí brání výskytu nového výrobku, pro který existuje potenciální poptávka ze strany spotřebitelů, že toto odmítnutí není odůvodněné a že toto odmítnutí může vyloučit veškerou hospodářskou soutěž na odvozeném trhu“⁴⁵.

70. Je pravda, jak uvádí společnost Huawei, že se tato judikatura váže ke skutkovým situacím, které nejsou přímo srovnatelné se situacemi ve věci v původním řízení. Je jasné, že stejně jako ve věcech, které vedly k této judikatuře, byla licence ke spornému patentu nutná pro výrobu výrobků a služeb konformních se standardizovanou technologií LTE. Na rozdíl od těchto věcí, které se týkají odmítnutí udělit licence k používání práv duševního vlastnictví, však společnost Huawei oznámila⁴⁶ sporný patent ETSI a zavázala se dobrovolně udělit třetím osobám licence k tomuto patentu za podmínek

40 — Uvádím rovněž, že procesní pravidla každého členského státu upravují právo obrátit se na soud. Stačí uvést pravidla o lhůtách pro podání žalob (pravidla o prekluzi), pravidla o právním zájmu na podání žaloby (*locus standi*) a pravidla o šikanózních žalobách.

41 — Článek 52 odst. 1 Listiny se použije rovněž na duševní vlastnictví, jehož ochrana je uznána čl. 17 odst. 2 Listiny. Viz obdobně rozsudek Hauer (44/79, EU:C:1979:290, body 17 až 30).

42 — Viz článek 1 Listiny.

43 — Rozsudek AstraZeneca v. Komise (EU:C:2012:770, bod 74 a citovaná judikatura).

44 — Rozsudky RTE a ITP v. Komise (EU:C:1995:98, body 50 a 53 až 56) (odmítnutí udělit licenci v oblasti autorského práva) a IMS Health (EU:C:2004:257, body 35 a 36) (odmítnutí udělit licenci k používání stavebnicové struktury chráněné právem duševního vlastnictví). Viz rovněž rozsudek Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569, body 39 a 40) (odmítnutí tiskového podniku začlenit distribuci konkurenčního deníku do vlastního systému donášky novin do místa bydliště).

45 — Rozsudek IMS Health (EU:C:2004:257, bod 38).

46 — Viz čl. 4 odst. 1 politiky ETSI týkající se duševního vlastnictví.

FRAND, což na první pohled nelze považovat za odmítnutí, tak jak je uváděno v judikatuře citované v poznámce pod čarou 44 tohoto stanoviska. V důsledku toho je tato judikatura pouze částečně použitelná ve věci v původním řízení, ve které bude vše záviset na způsobu, jakým společnost Huawei dodržela svůj závazek u ETSI udělit licence ke spornému patentu za podmínek FRAND.

71. V tomto ohledu uvádím, že oznámení tohoto patentu společností Huawei u ETSI a její závazek ovlivnily průběh standardizačního postupu a samotný obsah standardizované technologie LTE⁴⁷. Začlenění používání sporného patentu do standardizované technologie LTE a nutnost licence, která z něj vyplývá, totiž vytvářejí vztah závislosti mezi majitelem PST a podniky, které vyrábějí výrobky a služby konformní s touto standardizovanou technologií. Tato závislost technologické povahy způsobuje hospodářskou závislost.

72. V bodě 9 svého rozsudku Volvo (EU:C:1988:477) Soudní dvůr rozhodl, že „výkon výlučného práva majitelem vzoru týkajícího se prvků karoserie motorových vozidel lze zakázat článkem [102 SFEU], pokud vede ze strany podniku s dominantním postavením k určitým zneužívajícím jednáním, jako je svévolné odmítnutí dodat náhradní díly nezávislým opravnám, stanovení cen náhradních dílů na nespravedlivou úroveň nebo rozhodnutí již nevyrábět pro určitý model náhradní díly, i když mnoho vozidel tohoto modelu je stále v provozu, za podmínky, že tato jednání mohou ovlivnit obchod mezi členskými státy“.

73. Domnívám se, že indicie poskytnuté Soudním dvorem v tomto rozsudku o jednání, která mohou představovat zneužití dominantního postavení, jsou charakterizovány jednak vztahem závislosti mezi majitelem duševního vlastnictví, který zaujímá dominantní postavení, a ostatními podniky, a jednak protiprávním zneužíváním tohoto postavení tímto majitelem prostřednictvím prostředků odlišných od těch, které se používají při běžné hospodářské soutěži⁴⁸.

74. Za těchto okolností, které jsou charakterizovány jednak technologickou závislostí porušovatele práv v návaznosti na začlenění používání patentu do standardizované technologie a jednak nekalým nebo nepřiměřeným jednáním⁴⁹ majitele PST v rozporu s jeho závazkem udělit licence za podmínek FRAND vůči porušovateli práv, přičemž se ukázalo, že je objektivně připravený, odhodlaný a způsobilý k uzavření takové licence, představuje podání zápůřčí žaloby použití prostředků odlišných od těch, které se používají při běžné hospodářské soutěži, poškozují hospodářskou soutěž⁵⁰ ke škodě zejména spotřebitelů a podniků, které investovaly do přípravy, přijetí a použití standardizované technologie⁵¹ a musí být považováno za zneužití dominantního postavení ve smyslu článku 102 SFEU.

75. Je zjevné, že takové konstatování zneužití dominantního postavení v kontextu standardizace a závazku udělit licence k PST za podmínek FRAND lze učinit až po přezkumu nejen jednání majitele PST, ale rovněž jednání porušovatele práv.

47 — Viz zejména články 3, 4, 6 a 8 politiky ETSI týkající se duševního vlastnictví.

48 — Rovněž viz rozsudek United Brands a United Brands Continentaal v. Komise (EU:C:1978:22, body 182 a 183).

49 — Je nutno zdůraznit, že jednání majitele PST nelze považovat za nekalé nebo nepřiměřené, je-li objektivně odůvodněno. V tomto ohledu uvádím, že pokud majitel PST neobdrží spravedlivý poplatek v návaznosti na svůj závazek udělit licence za podmínek FRAND, bude omezena jeho schopnost dosáhnout výnosnosti ze svých investic a jeho motivace investovat do jiných technologií, jakož i jeho připravenost udělit licence týkající se PST za podmínek FRAND a podílet se na standardizačním postupu.

50 — Tato jednání mohou snížit investice do technologií spojených se standardizovanou technologií LTE a dostupnost výrobků a služeb konformních s touto standardizovanou technologií. Pokud by licence týkající se PST nebyly dostupné za podmínek FRAND, byly by totiž podniky zdrženlivé, pokud jde o provedení této standardizované technologie, což by znehodnotilo standardizační postup. Navíc, pokud je podání zápůřčí žaloby majitelem PST použito jako nátlakový prostředek ke zvýšení licenčních poplatků v rozporu se závazkem FRAND, jsou ceny výrobků a služeb konformních se standardizovanou technologií LTE nepřímo dotčeny nespravedlivým způsobem ke škodě spotřebitelů těchto výrobků a služeb.

51 — Viz čl. 3 odst. 1 politiky ETSI týkající se duševního vlastnictví.

E – Použití na projednávanou věc

1. K první otázce

76. I když Soudní dvůr není podle článku 267 SFEU příslušný k tomu, aby použil článek 102 SFEU na určitý případ, může v rámci soudní spolupráce zavedené tímto článkem na základě okolností uvedených ve spise předkládajícímu soudu poskytnout výklad článku 102 SFEU, který pro něj může být užitečný pro jeho uplatnění na specifické skutečnosti, které jsou mu předloženy⁵².

77. Je samo sebou, že používání patentu bez licence porušuje v zásadě duševní vlastnictví jeho majitele a že majitel má k dispozici několik právních prostředků na základě směrnice 2004/48, aby bylo zajištěno dodržování jeho práv, mezi které patří i zápůrčí žaloba. V podobném případě je porušovatel práv povinen zahájit jednání s majitelem patentu za účelem uzavření licenční dohody před spácháním protiprávního jednání.

78. Věc v původním řízení se od předcházejícího odlišuje, jelikož se majitel zavázal vůči standardizační organizaci (jejímž je členem stejně jako údajný porušovatel práv) udělit třetím osobám licenci za podmínek FRAND.

79. Jeví se mi, že vodítka použitelná na podobný případ jsou následující.

80. Pokud porušovatel práv je a zůstává „způsobilý“ uzavřít a dodržovat licenci za podmínek FRAND a zejména platit přiměřený poplatek, je majitel PST povinen s přihlédnutím k významným okolnostem, které jsou v dané věci ve hře, podniknout určité konkrétní kroky před podáním zápůrčí žaloby, aby dodržel svůj závazek a dostal své zvláštní odpovědnosti na základě článku 102 SFEU.

81. Je to o to nutnější, že není jisté, že porušovatel práv vyplývajících z PST nutně ví, že používá patent, který je platný a zároveň se vztahuje ke standardizované technologii. Pokud jde o standardizovanou technologii LTE, zdá se, že více než 4 700 patentů bylo u ETSI oznámeno jako patenty na standardizované technologie a že tyto patenty nemusí být ve značné míře platné nebo se vztahovat na standardizované technologie⁵³.

82. Je tedy možné, že i tak velký telekomunikační podnik, jako je společnost ZTE, nemohl předem ověřit standardizovanost a platnost všech patentů týkajících se standardizované technologie LTE, které byly oznámeny ETSI. Je třeba rovněž zohlednit skutečnost, že odvětví telekomunikací je předmětem neustálého vývoje a že podniky (a tedy potenciální porušovatelé práv) musí reagovat rychle, aby uvedly na trh své výrobky a služby. Nezdá se mi tedy nepřiměřené, že jsou licence k PST za podmínek FRAND sjednávány a uzavírány *ex post*, a sice po zahájení používání tohoto patentu.

83. Jaké jsou na tomto základě konkrétní kroky, které je povinen učinit majitel PST před podáním zápůrčí žaloby⁵⁴, aby nezneužil svého dominantního postavení?

52 — V tomto smyslu viz rozsudek Ioannis Katsivardas – Nikolaos Tsitsikas (C-160/09, EU:C:2010:293, bod 24).

53 — Společnost Huawei sama uvádí, že „uživatel patentu na standardizovanou technologii musí jednat v přiměřené lhůtě, činí-li nabídku licence FRAND nebo se zavazuje přijmout stanovení podmínek soudcem nebo rozhodcem. Někteří dokonce tvrdí, že je povinen učinit nabídku licence FRAND ze své vlastní iniciativy předtím, než začne používat standardizovanou technologii. To se však nezdá reálné v oblasti telekomunikačního průmyslu z důvodu velkého počtu patentů na standardizované technologie a majitelů takových patentů a nejistoty ohledně platnosti a porušení (údajných) patentů na standardizované technologie. Stejně tak vyžadovat po uživateli standardizované technologie, aby zahájil jednání za účelem licence pro všechny patenty prohlášené za patenty na standardizované technologie před jakýmkoliv užíváním, není reálné. Od uživatele standardizované technologie v telekomunikačním průmyslu (a je to ostatně neobvyklé v tomto odvětví) nelze očekávat, že posoudí každý patent prohlášený za patent na standardizovanou technologii, zahájí jednání za účelem licence k tomuto patentu, a učiní právně závazné prohlášení pro každý patent prohlášený za patent na standardizovanou technologii a u každého majitele takového patentu předtím, než začne standardizovanou technologii používat. Představovalo by to velmi významnou administrativní a finanční zátěž a enormní investici v čase, takže by používání standardizované technologie bylo prakticky nemožné“.

54 — První otázka předkládajícího soudu se týká specificky zápůrčí žaloby.

84. Je povinen s výjimkou případu, kdy je prokázáno, že je údajný porušovatel práv o něm plně informován, tomuto porušovateli oznámit písemně a s odůvodněním dotčené protiprávní jednání s upřesněním relevantního PST a toho, jakým způsobem je porušovatelem práv porušován. Takový krok mu neukládá nepřiměřenou zátěž, protože je v každém případě nezbytný k odůvodnění zápůrčí žaloby.

85. Dále je povinen v každém případě předat údajnému porušovateli práv písemnou nabídku licence za podmínek FRAND, která musí obsahovat všechny podmínky obsažené obvykle v licenci v dotčeném odvětví činnosti, zejména přesnou výši poplatku a způsob, jak je vypočten.

86. Ani takový požadavek není nepřiměřený, protože majitel PST se dobrovolně zavázal dosáhnout výnosnosti ze svého duševního vlastnictví tímto způsobem, čímž si dobrovolně omezil způsob výkonu svého výlučného práva. Je dokonce důvodné očekávat, že takovou nabídku připraví a vypracuje po získání svého patentu a přijetí závazku udělit licence za podmínek FRAND. Mimoto, jelikož tento závazek majitele PST zahrnuje povinnost zákazu diskriminace mezi držiteli licencí, je jediným, kdo má nezbytné informace pro zajištění dodržení této povinnosti zvláště tehdy, pokud již uzavřel jiné licenční smlouvy.

87. Jaké jsou povinnosti údajného porušovatele práv poté, co byly tyto kroky učiněny?

88. Na nabídku majitele PST je povinen reagovat s řádnou péčí a vážně. Nepřijme-li ji, musí v krátké lhůtě předložit majiteli PST písemnou přiměřenou protinabídku ohledně ustanovení, se kterými nesouhlasí. Jak uvedl předkládající soud, podání zápůrčí žaloby nepředstavuje zneužití dominantního postavení, pokud je jednání porušovatele práv čistě taktického či zdržovacího charakteru nebo pokud není míněno vážně.

89. Lhůta pro výměnu nabídek a protinabídek, jakož i délka jednání⁵⁵ musí být posouzeny s přihlédnutím k „obchodnímu prostoru“, který má majitel PST pro dosažení výnosnosti ze svého patentu v dotčeném odvětví.

55 — Která musí být zahájena (a uzavřena) rychle, jelikož porušovatel práv používá PST (bez placení).

90. Je věcí předkládajícího soudu, aby ověřil, zda a v jakém rozsahu jednání společností Huawei a ZTE respektují výše uvedená vodítka. Dodám několik komentářů, přičemž uvedu, že průběh a přesný obsah komunikace mezi společnostmi Huawei a ZTE z předkládacího rozhodnutí jasně nevyplývá. Mimoto ji ve svých vyjádřeních před Soudním dvorem společnosti Huawei⁵⁶ a ZTE⁵⁷ popisují velmi rozdílně, či dokonce rozporně.

91. V každém případě z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že při diskusích se společností ZTE mezi listopadem 2010 a koncem března 2011⁵⁸ společnost Huawei uvedla částku, kterou považovala za přiměřenou z titulu poplatku. Je věcí předkládajícího soudu, aby posoudil obsah této „nabídky“⁵⁹ společnosti Huawei a zda splňuje podmínky a předpoklady uvedené v bodech 84 a 85 tohoto stanoviska.

92. Mimoto předkládající soud musí ověřit, zda na základě výše poplatku navržené společností Huawei a odpovědi společnosti ZTE možnost jednat o podmínkách FRAND skutečně existovala. V tomto ohledu se domnívám, že předkládající soud musí posoudit, zda návrh společnosti ZTE na křížovou licenci⁶⁰ a platba poplatku ve výši 50 eur byly v projednávané věci přiměřené a splňovaly podmínky a předpoklady uvedené v bodě 88 tohoto stanoviska.

93. Kromě toho, pokud jednání nejsou zahájena nebo nejsou ukončena, nelze jednání údajného porušovatele práv považovat za zdržovací jednání nebo jednání, které není míněno vážně, pokud tento žádá stanovení těchto podmínek buď u soudu, nebo u rozhodčího soudu. V tomto případě je oprávněné, že majitel PST žádá po porušovateli práv buď zřízení bankovní záruky za platbu poplatků⁶¹ nebo složení prozatímní částky⁶² u soudu nebo u rozhodčího soudu za dřívější i budoucí používání PST.

94. Totéž platí, pokud si při jednáních porušovatel práv vyhradil právo po uzavření licence zpochybnit před soudem nebo rozhodčím soudem jednak platnost tohoto patentu a jednak protiprávní povahu, případně samotnou existenci toho, že patent používal nebo jej bude používat.

56 — Společnost Huawei tvrdí, že informovala společnost ZTE v listopadu 2010 o tom, že „používá různé patenty LTE, jejichž majitelkou je společnost Huawei a navrhla uzavření licenční dohody za podmínek [FRAND]. Společnost ZTE odpověděla, že společnost Huawei jedná sama v rozporu s jejími vlastními patenty a domáhala se uzavření dohody o křížové licenci bez poplatku. Ve skutečnosti však společnost ZTE nebyla v dané technické oblasti majitelkou žádného platně vydaného patentu, který by společnost Huawei mohl zajímat. [...] V prosinci 2010 společnost Huawei poskytla společnosti ZTE [...] seznam vlastních nejvíce dotčených patentů a navrhla udělit licenci pro tuto škálu patentů. Společnost ZTE nakonec později, než bylo dohodnuto, sdělila seznam vlastních patentů, které měly být údajně dotčeny. V rámci různých jednání mezi stranami společnost ZTE zmínila svůj principiální postoj, že je pro ni přijatelná pouze křížová licence bez poplatku. [...] V březnu 2011 společnost Huawei předložila společnosti ZTE jinou nabídku licence. Společnost ZTE tuto nabídku rovněž odmítla, přičemž zachovala svůj postoj. Společnost ZTE neucinila protinávrh s cílem uzavření licence za spravedlivých, přiměřených a nediskriminačních podmínek, pokud jde o některý z patentů společnosti Huawei. [...] V dubnu 2011 se společnost Huawei po pěti měsících neúspěšných diskusí rozhodla obrátit na soud“.

57 — Podle společnosti ZTE „mezi listopadem 2010 a březnem 2011 [společnost Huawei] vyjadřovala obecné požadavky, pokud jde o poplatek placený z titulu licence. Nepředložila konkrétní návrh smlouvy, ani své požadavky nepodložila. V rámci této komunikace [společnost Huawei] předložila [společnosti ZTE] seznam 450 patentů (ze 130 patentových skupin) prezentovaných jako patenty na standardizovanou technologii [...]. I přes několik žádostí podaných za tímto účelem odmítla [společnost Huawei] poskytnout na podporu tohoto tvrzení ‚tabulky‘ o používání ve sporech týkajících se patentů uvádějící vztah mezi oprávněními a specifikacemi a poskytující podklad k posouzení tvrzení [společnosti Huawei]“. Společnost ZTE dodává, že „[společnost Huawei] v rámci komunikace v průběhu období od listopadu 2010 do března 2011 žádala o křížovou licenci, v rámci které měla [společnost ZTE] zaplatit [společnosti Huawei], jako náhradu rozdílné hodnoty mezi škálami, čistý poplatek ve výši 1,8 %. Tato žádost představuje zjevně nadměrný poplatek“. Mimoto, společnost ZTE tvrdí, že „navrhla [společnosti Huawei], že jí zaplatí [poplatek ve výši 0,0022 % za vyčíslený sporný patent] na základě obecně připouštěné metody [...]“. Společnost ZTE dodává, že „[b]ěhem celého řízení [společnost Huawei] nikdy nepředložila konkrétní protinávrh. Neustále kritizovala nabídku [společnosti ZTE] jako nedostatečnou. Zvláště [společnost Huawei] nikdy neuvedla hodnotu sporného patentu“. „[Společnost ZTE] vyčíslila vyšší náhradu škody na základě sazby 0,0022 % [...], když vycházela z obratu dříve realizovaného základnovými stanicemi slučitelnými se standardizovanou technologií LTE. Vzhledem k tomu, že k relevantnímu datu bylo prodáno pouze 35 pokusných stanic, byla vypočtena částka 50 eur. Zvýší-li se počet prodaných stanic, dojde tím i k navýšení náhrady škody“.

58 — Viz bod 27 tohoto stanoviska.

59 — V tomto ohledu připomínám, že předkládající soud uvádí, že si společnosti Huawei a ZTE „nevyměnily konkrétní nabídky na uzavření licenční smlouvy“. Viz bod 27 tohoto stanoviska.

60 — Viz bod 27 tohoto stanoviska.

61 — Které budou stanoveny soudem nebo rozhodčím soudem.

62 — Která bude stanovena soudem nebo rozhodčím soudem.

95. Pokud jde o platnost PST, domnívám se podobně jako předkládající soud, společnosti Huawei, ZTE a Komise, že je ve veřejném zájmu, aby měl údajný porušovatel práv možnost zpochybnit po uzavření licence platnost PST (což společnost ZTE učinila). Jak uvedla Komise, nesprávné vydání patentu může představovat překážku oprávněnému výkonu hospodářské činnosti. Mimoto, pokud podniky, které vyrábějí výrobky nebo poskytují služby, které jsou konformní se standardizovanou technologií, nemohou zpochybnit platnost patentu prohlášeného za patent na tuto standardizovanou technologii, mohlo by se ukázat *de facto* nemožné přezkoumat platnost tohoto patentu, neboť ostatní podniky by v tomto ohledu neměly právní zájem na podání žaloby⁶³.

96. Pokud jde o používání patentu, podniky, které provádějí standardizovanou technologii, nemusí samozřejmě platit za duševní vlastnictví, které nepoužívají⁶⁴. Z toho vyplývá, že údajný porušovatel práv může používání patentu a standardizovanost patentu na dotčenou technologii zpochybnit *ex post*.

97. S přihlédnutím k mým odpovědím na první otázku se domnívám, že odpověď na druhou a třetí otázku není nutná.

2. Ke čtvrté otázce

98. Čtvrtá otázka vychází z předpokladu, který vyplývá z rozsudku Bundesgerichtshof Orange-Book-Standard, že je porušovatel práv i před uzavřením licenční smlouvy povinen dodržovat povinnosti, které pro něj vyplývají z budoucí smlouvy. Domnívám se, že takový požadavek nesmí být uložen v případě používání PST, pokud se majitel patentu zavázal udělit licence za podmínek FRAND. Jak však vyplývá z mé odpovědi na první otázku, musí se ukázat, že je porušovatel práv objektivně připravený, odhodlaný a způsobilý uzavřít takovou licenční smlouvu. Za těchto okolností majitel PST může za dřívější i budoucí používání svého patentu požadovat zřízení bankovní záruky za budoucí platbu poplatků nebo složení prozatímní částky.

3. K páté otázce

99. Touto otázkou se předkládající soud táže Soudního dvora na to, zda majitel PST zneužívá dominantní postavení, pokud u soudu uplatní jiná práva z titulu porušení patentu, a sice sdělení účetních údajů, stažení výrobků a náhradu škody.

100. Vzhledem k tomu, že nápravná opatření stanovená článkem 10 směrnice 2004/48⁶⁵ mohou spočívat v tom, že jsou z trhů, na které se vztahuje standardizovaná technologie, vyloučeny výrobky a služby porušovatele práv k PST, úvahy uvedené v bodech 77 až 89 a 93 až 96 týkající se zápůřčí žaloby se použijí *mutatis mutandis* na nápravná opatření stanovená článkem 10 této směrnice.

101. Naproti tomu neshledávám žádnou překážku na základě článku 102 SFEU k tomu, aby byla u soudu podána žaloba směřující ke sdělení účetních údajů, jejímž cílem je ověřit používání PST ze strany porušovatele práv, aby byl získán poplatek FRAND za tento patent. Je věcí dotčeného soudu, aby dohlížel na to, že je opatření opodstatněné a přiměřené.

63 — Zpochybnění platnosti patentu s sebou přináší značné náklady. Domnívám se tedy, že pouze podniky, které používají patent, mají právní zájem na zpochybnění jeho platnosti, aby zejména neplatily licenční poplatky. Nemají-li podniky, které provádějí standardizovanou technologii a používají v důsledku toho PST, právo zpochybnit jeho platnost, riskují nejen platbu bezdůvodného poplatku, ale, jak uvádí předkládající soud v předkládacím rozhodnutí, „mohlo by se ukázat nemožné přezkoumat platnost patentů na standardizované technologie (patentů, které jsou všechny dotčené tržní subjekty povinny používat)“.

64 — Obdobně viz rozsudek *Der Grüne Punkt – Duals System Deutschland v. Komise* (C-385/07 P, EU:C:2009:456, body 141 až 147).

65 — Mezi těmito opatřeními figuruje stažení výrobků z obchodních kanálů.

102. Nakonec se domnívám, že žaloba na náhradu škody za dřívější používání, která porušují PST, nepředstavuje žádný problém z hlediska použití článku 102 SFEU. Vzhledem k tomu, že taková žaloba má za cíl pouze odškodnit majitele PST za předešlé protiprávní jednání v souvislosti s jeho patentem, nevede, jak uvedla Komise, „k vyloučení výrobků konformních se standardizovanou technologií z trhu, ani k přijetí licenčních podmínek nepříznivých pro následné používání PST potenciálním držitelem licence“.

VI – Závěry

103. S ohledem na předcházející úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr na předběžné otázky položené Landgericht Düsseldorf odpověděl následovně:

- 1) Skutečnost, že majitel patentu na standardizovanou technologii, který se zavázal vůči standardizační organizaci udělit třetím osobám licenci za podmínek FRAND (Fair, Reasonable and Non-Discriminatory), a sice za spravedlivých, přiměřených a nediskriminačních podmínek, podá návrh na nápravná opatření nebo zápůřčí žalobu proti porušovateli práv na základě článku 10, resp. článku 11 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví, které mohou vést k vyloučení výrobků a služeb porušovatele práv k patentu na standardizovanou technologii z trhů, na které se vztahuje standardizovaná technologie, představuje zneužití jeho dominantního postavení na základě článku 102 SFEU, je-li prokázáno, že majitel patentu na standardizovanou technologii nedodržel svůj závazek, i když se ukáže, že porušovatel práv je objektivně připravený, odhodlaný a způsobilý takovou licenční smlouvu uzavřít.
- 2) Dodržení tohoto závazku předpokládá, že před podáním návrhu na nápravná opatření nebo zápůřčí žaloby je majitel patentu na standardizovanou technologii povinen – neboť jinak by došlo ke zneužití jeho dominantního postavení – s výjimkou případu, kdy je prokázáno, že je údajný porušovatel práv o něm plně informován, tomuto porušovateli oznámit písemně a s odůvodněním dotčené protiprávní jednání s upřesněním relevantního patentu na standardizovanou technologii a toho, jakým způsobem je porušovatelem práv porušován. Majitel patentu na standardizovanou technologii je povinen v každém případě předat údajnému porušovateli práv písemnou nabídku licence za podmínek FRAND, která musí obsahovat všechny podmínky obsažené obvykle v licenci v dotčeném odvětví činnosti, zejména přesnou výši poplatku a způsob, jak je vypočten.
- 3) Porušovatel práv je povinen reagovat na tuto nabídku s řádnou péčí a vážně. Nepřijme-li nabídku majitele patentu na standardizovanou technologii, musí mu v krátké lhůtě předložit písemnou přiměřenou protinabídku na ustanovení, se kterými nesouhlasí. Podání návrhu na nápravná opatření nebo zápůřčí žaloby nepředstavuje zneužití dominantního postavení, pokud je jednání porušovatele práv čistě taktického či zdržovacího charakteru nebo pokud není míněno vážně.
- 4) Pokud jednání nejsou zahájena nebo nejsou ukončena, nelze jednání údajného porušovatele práv považovat za zdržovací jednání nebo jednání, které není míněno vážně, pokud tento žádá stanovení podmínek FRAND buď u soudu, nebo u rozhodčího soudu. V tomto případě je ze strany majitele patentu na standardizovanou technologii oprávněné, aby po porušovateli práv žádal za dřívější i budoucí používání jeho patentu buď zřízení bankovní záruky za platbu poplatků, nebo složení prozatímní částky u soudu nebo u rozhodčího soudu.
- 5) Jednání porušovatele práv nelze rovněž považovat za zdržovací jednání nebo jednání, které není míněno vážně, pokud si při jednáních o licenci za podmínek FRAND porušovatel práv vyhradí právo po uzavření takové licence zpochybnit před soudem nebo rozhodčím soudem platnost tohoto patentu, používání patentu a standardizovanost patentu na dotčenou technologii.

- 6) Skutečnost, že majitel patentu na standardizovanou technologii podá u soudu žalobu směřující ke sdělení účetních údajů, nepředstavuje zneužití dominantního postavení. Je věcí dotčeného soudu, aby dohlížel na to, že je opatření opodstatněné a přiměřené.
- 7) Skutečnost, že majitel patentu na standardizovanou technologii podá žalobu na náhradu škody za dřívější používání, která má za cíl pouze odškodnit tohoto majitele za předešlé protiprávní jednání v souvislosti s jeho patentem, nepředstavuje zneužití dominantního postavení.